

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)

17 päivänä kesäkuuta 2021 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Oikeudellinen yhteistyö yksityisoikeudellisissa asioissa – Asetus (EU) N:o 1215/2012 – Tuomioistuimen toimivalta sekä tuomioiden tunnustaminen ja täytäntöönpano siviili- ja kauppaoikeuden alalla – 7 artiklan 2 alakohta – Eriytynyt toimivalta sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa – Paikkakunta, missä vahinko sattui tai saattaa sattua – Henkilö, joka väittää, että hänen henkilöoikeuksiaan on loukattu julkaisemalla artikkeli internetissä – Vahingon ilmenemispaikka – Kyseisen henkilön intressien keskus

Asiassa C-800/19,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Sąd Apelacyjny w Warszawie (Varsovan ylioikeus, Puola) on esittänyt 30.10.2019 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 30.10.2019, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Mittelbayerischer Verlag KG

vastaa

SM,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J.-C. Bonichot, varapresidentti R. Silva de Lapuerta (esittelevä tuomari) sekä tuomarit L. Bay Larsen, M. Safjan ja N. Jääskinen,

julkisasiamies: M. Bobek,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Mittelbayerischer Verlag KG, edustajanaan P. Niezgodka, adwokat,
- SM, edustajinaan M. Brzozowska-Pasieka, adwokat, ja S. Topa, radca prawny,
- Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

* Oikeudenkäyntikieli: puola.

– Euroopan komissio, asiamiehinään M. Heller ja K. Herrmann,
kuultuaan julkisasiamiehen 23.2.2021 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 (EUVL 2012, L 351, s. 1) 7 artiklan 2 alakohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Mittelbayerischer Verlag KG ja SM ja joka koskee sitä, että SM:n henkilöoikeuksia on väitetyksi loukattu julkaisemalla artikkeli kyseisen yhtiön internetsivustolla.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

- 3 Asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 4, 15 ja 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:
”(4) Eräät tuomioistuimen toimivaltaa ja tuomioiden tunnustamista koskevien kansallisten sääntöjen väliset erot vaikeuttavat sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa. Säännökset, joiden avulla voidaan yhdenmukaistaa tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt ja varmistaa, että jäsenvaltiossa annetut tuomiot tunnustetaan ja pannaan täytäntöön nopeasti ja yksinkertaisin menettelyin, ovat välttämättömiä.
– –
(15) Tuomioistuimen toimivaltaa koskevien sääntöjen ennustettavuuden olisi oltava hyvä, ja niiden olisi perustuttava periaatteeseen, jonka mukaan toimivaltainen tuomioistuin määräytyy pääsääntöisesti vastaajan kotipaikan perusteella. Vastaajan kotipaikan tuomioistuimen olisi aina oltava toimivaltainen, lukuun ottamatta joitakin tarkoin rajattuja tapauksia, joissa riita-asian kohteen tai osapuolten sopimusvapauden vuoksi jokin muu liittymäperuste on oikeutettu. Oikeushenkilöiden kotipaikka olisi määriteltävä itsenäisesti yhteisten sääntöjen avoimuuden lisäämiseksi ja toimivaltaristiriitojen välttämiseksi.
(16) Moitteettoman lainkäytön helpottamiseksi tai tuomioistuimen ja riita-asian läheisen liittymän vuoksi olisi oltava vaihtoehtoisia toimivaltaperusteita vastaajan kotipaikan mukaan määräytyvän toimivaltaperusteen lisäksi. Läheisellä liittymällä olisi taattava oikeusvarmuus ja vältettävä mahdollisuus siitä, että vastaaja haastetaan sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimeen, johon hän ei kohtuudella ole voinut odottaa joutuvansa. Tämä on tärkeää erityisesti silloin, kun riita-asia koskee sopimukseen perustumattomia velvoitteita, jotka johtuvat yksityisyyden tai henkilöön liittyvien oikeuksien loukkauksesta, esimerkiksi kunnianloukkauksesta.”

- 4 Kyseisen asetuksen II luvun 1 jaksossa, jonka otsikko on ”Yleiset säännökset”, olevan 4 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kanne sellaista henkilöä vastaan, jolla on kotipaikka jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimessa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.”

- 5 Mainitun asetuksen kyseiseen 1 jaksoon sisältyvän 5 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän luvun 2–7 jakson säännösten nojalla.”

- 6 Saman asetuksen 7 artiklan, joka sisältyy asetuksen II luvussa olevaan 2 jaksoon, jonka otsikko on ”Erityinen toimivalta”, 2 alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa

– –

- 2) sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä vahinko sattui tai saattaa sattua”.

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 7 SM on Varsovassa (Puola) asuva Puolan kansalainen, joka oli toisen maailmansodan aikana vankina Auschwitzin (Puola) tuhoamisleirillä. SM on mukana toiminnassa, jolla pyritään vaalimaan natsi-Saksan puolalaisia kohtaan kyseisen sodan aikana tekemien rikosten uhrien muistoa yhteiskunnassa.
- 8 Mittelbayerischer Verlag on yhtiö, jonka kotipaikka on Regensburg (Saksa). Se julkaisee internetsivustollaan saksaksi alueellista lehteä, joka on luettavissa internetissä myös muissa valtioissa, Puola mukaan lukien.
- 9 Kyseisellä sivustolla julkaistiin 15.4.2017 artikkeli nimeltä ”Ein Kämpfer und sein zweites Leben” (Taistelija ja hänen toinen elämänsä). Tässä artikkelissa, joka koskee juutalaisen holokaustista selviytyneen Israel Offmanin elämänvaiheita toisen maailmansodan aikana ja sen jälkeen, todetaan, että hänen sisarensa ”oli murhattu puolalaisella Treblinkan tuhoamisleirillä”.
- 10 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin Sąd Apelacyjny w Warszawie (Varsovan ylioikeus, Puola) toteaa, että historian perusteella on kiistatonta, että Treblinkan leiri oli natsien tuhoamisleiri, joka sijaitsi miehityksen Puolan alueella kyseisen sodan aikana.
- 11 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan ilmaus ”puolalainen Treblinkan tuhoamisleiri” oli nähtävillä internetissä ainoastaan muutaman tunnin ajan siihen saakka, kunnes kyseinen ilmaus korvattiin Puolan Münchenin-konsulaatin (Saksa) sähköpostitse esittämän huomautuksen jälkeen ilmauksella ”natsit murhasivat [hänet] natsi-Saksan tuhoamisleirillä Treblinkassa miehityksessä Puolassa”.

- 12 SM nosti 27.11.2017 Sąd Okręgowy w Warszawiessa (Varsovan alueellinen tuomioistuin, Puola) Mittelbayerischer Verlagia vastaan kanteen, jossa hän vaati, että hänen henkilöoikeutensa, erityisesti hänen kansallinen identiteettinsä ja kansallinen omanarvontuntonsa, joita oli loukattu käyttämällä kyseistä ilmaisua, suojataan.
- 13 Perustellakseen kyseisen tuomioistuimen toimivaltaa SM vetosi 25.10.2011 annettuun tuomioon eDate Advertising ym. (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685).
- 14 Mittelbayerischer Verlag puolestaan esitti oikeudenkäyntiväitteen, joka perustui siihen, että puolalaisilla tuomioistuimilla ei ole toimivaltaa käsitellä SM:n nostamaa kannetta, koska – toisin kuin kyseiseen tuomioon johtaneissa asioissa kyseessä olleissa tilanteissa – artikkeli, jonka se julkaisi internetsivustollaan, ei koskenut suoraan SM:ää. Mittelbayerischer Verlag esitti lisäksi, että sen toiminta rajoittuu Oberpfalzin (Saksa) alueelle ja että lehti, jota se julkaisee internetsivustollaan, keskittyy ensisijaisesti alueellisiin uutisiin ja on saatavilla ainoastaan saksaksi.
- 15 Tältä osin Mittelbayerischer Verlag viittasi asetuksessa N:o 1215/2012 säädettyjen toimivaltasääntöjen ennustettavuutta koskevaan vaatimukseen ja väitti, ettei se voinut tällaisissa olosuhteissa objektiivisesti ennakoida Puolan tuomioistuinten toimivaltaisuutta. Mittelbayerischer Verlagin mukaan on näin ollen sovellettava kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohdan sijaan sen 4 artiklan 1 kohtaa, mistä seuraa, että Saksan tuomioistuimet ovat toimivaltaisia.
- 16 Sąd Okręgowy w Warszawie hylkäsi 5.4.2019 antamallaan ratkaisulla Mittelbayerischer Verlagin esittämän oikeudenkäyntiväitteen ja katsoi, että kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohdassa säädetyt edellytykset SM:n nostaman kanteen käsittelemiseksi täyttyivät. Kyseisen tuomioistuimen mukaan on nimittäin niin, että sen vuoksi, että Mittelbayerischer Verlagin internetsivustoon ja sivustolla julkaistuun riidanalaiseen artikkeliin voitiin tutustua Puolassa ja että kyseisessä artiklassa käytetty ilmaus ”puolalaiset tuhoamisleirit” saattoi kiinnittää puolalaisten lukijoiden huomion, Mittelbayerischer Verlag saattoi ennakoida, että Puolaa voidaan pitää paikkana, missä kyseisten lukijoiden henkilöoikeuksia loukattiin, ja että sitä vastaan voidaan nostaa kanne Puolan tuomioistuimissa.
- 17 Mittelbayerischer Verlag valitti 25.4.2019 kyseisestä ratkaisusta ennakkoratkaisua pyytäneeseen tuomioistuimeen eli Sąd Apelacyjny w Warszawieen vedoten asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohdan rikkomiseen. Mittelbayerischer Verlagin mukaan kyseistä säännöstä sovellettiin, vaikka se ei voinut kohtuudella ennakoida, että sitä vastaan nostetaan kanne Puolan tuomioistuimissa mainitun artikkelin julkaisemisen johdosta, koska artikkelin sisältö ei liity SM:ään eikä edes Puolan tasavaltaan.
- 18 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että Puolan tuomioistuimet ovat toistaiseksi todenneet olevansa toimivaltaisia vastaavissa tapauksissa. Se pohtii kuitenkin kyseisen säännöksen tulkintaa erityisesti asetuksessa N:o 1215/2012 säädettyjen toimivaltasääntöjen ennustettavuutta koskevan vaatimuksen, joka esitetään kyseisen asetuksen johdanto-osan 15 ja 16 perustelukappaleessa, kannalta.
- 19 Erityisesti on todettava, että vaikka ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin myöntää, että sen käsiteltäväksi saatetussa asiassa kyseessä olevassa artikkelissa käytettyyn ilmaukseen ”puolalaiset tuhoamisleirit” voidaan suhtautua kielteisesti Puolassa, että artikkeli saattaa johtaa osan yleisöstä harhaan antamalla heille sen käsityksen, että puolalaiset ovat vastuussa tuhoamisleirien rakentamisesta ja siellä tehdyistä rikoksista, ja että artikkeli saattaa järkyttää niitä henkilöitä,

jotka olivat itse vankeina kyseisillä leireillä tai joiden läheisiä saksalaiset miehittäjät surmasivat toisen maailmansodan aikana, kyseinen tuomioistuin pohtii kuitenkin, ovatko tämän oikeusriidan erityiset olosuhteet riittäviä sen toteamiseksi, että Mittelbayerischer Verlag on kohtuudella voinut ennakoida, että sitä vastaan voidaan nostaa kanne puolalaisessa tuomioistuimessa sillä perusteella, että kyseisen artikkelin sisältö loukkaa Puolassa asuvan henkilön henkilöoikeuksia, vaikka kyseisen artikkelin tekstissä ei sen laajimmankaan tulkinnan mukaan millään tavoin väitetä, että SM tai kukaan muukaan puolalainen olisi syyllistynyt vähäisimpäänkään tekoon, eikä teksti koske SM:ää tai ketään muutakaan puolalaista suoraan tai välillisesti.

- 20 Tältä osin ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että kyseiset olosuhteet poikkeavat niistä olosuhteista, joista oli kyse asioissa, jotka johtivat 25.10.2011 annettuun tuomioon eDate Advertising ym. (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685) ja 17.10.2017 annettuun tuomioon Bolagsupplysningen ja Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766), joissa riidanalaiset julkaisut koskivat suoraan asianomaisia luonnollisia henkilöitä, jotka mainittiin heidän suku- ja etunimillään, ja oikeushenkilöitä, joiden nimi mainittiin.
- 21 Kyseinen tuomioistuin toteaa tässä yhteydessä, että muut mahdolliset kantajat eli muissa jäsenvaltioissa asuvat puolalaiset voisivat vedota samoihin syihin, joihin SM vetoaa puolalaisten tuomioistuinten toimivallan perustelemiseksi, perustellakseen sen jäsenvaltion tuomioistuinten toimivallan, jossa heidän intressiensä keskus sijaitsee. Näin ollen Puolan tuomioistuinten toimivallan tunnustaminen asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohdan nojalla merkitsisi myös sen tunnustamista, että julkaistessaan riidanalaisen artikkelin Mittelbayerischer Verlagin olisi pitänyt ennakoida, että sitä vastaan voidaan nostaa kanne minkä tahansa jäsenvaltion tuomioistuimissa.
- 22 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lisäksi, että jos unionin tuomioistuin katsoisi, että kyseiseen säännökseen perustuva toimivalta voidaan vahvistaa pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa, olisi tarpeen yksilöidä tarkemmin ne arviointiperusteet, joiden perusteella kansallinen tuomioistuin voi todeta olevansa toimivaltainen.
- 23 Tässä tilanteessa Sąd Apelacyjny w Warszawie päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
 - 1) Onko [asetuksen N:o 1215/2012] 7 artiklan 2 alakohta tulkittava siten, että intressien keskukseen perustuvaa toimivaltaa voidaan soveltaa asiassa, joka koskee luonnollisen henkilön henkilöoikeuksiensa suojaamiseksi nostamaa kannetta, silloin, jos näitä oikeuksia väitetään loukatun internetjulkaisulla, joka ei sisällä välittömästi tai välillisesti kyseiseen henkilöön liittyviä tietoja vaan tietoja tai toteamuksia, joissa väitetään, että ihmisryhmä (käsiteltävässä asiassa [Puolan] kansakunta), johon kantaja kuuluu, on syyllistynyt vahingolliseen toimintaan, minkä kantaja katsoo loukkaavan hänen henkilöoikeuksiaan?
 - 2) Onko [asetuksen N:o 1215/2012] 7 artiklan 2 alakohdassa määriteltyjä toimivaltaperusteita arvioitaessa, toisin sanoen arvioitaessa sitä, onko kansallinen tuomioistuin sen paikkakunnan tuomioistuin, missä vahinko sattui tai saattaa sattua, otettava huomioon seuraavat seikat, jos asiassa on kyse henkilöoikeuksien suojasta aineellisilta ja aineettomilta vahingoilta internetissä tapahtunutta loukkausta vastaan:
 - vastaanottajaryhmä, jolle internetsivusto, jolla loukkaus on tapahtunut, on pääasiallisesti suunnattu

- kieli, jolla kyseistä internetsivustoa julkaistaan ja jota riidanalaisessa julkaisussa on käytetty
- aika, jonka riidanalaiset tiedot ovat olleet internetissä vastaanottajien saatavilla
- kantajaa koskevat henkilökohtaiset seikat, kuten kantajan sodanaikaiset kokemukset ja hänen tämänhetkinen yhteiskunnallinen toimintansa, joihin käsiteltävässä asiassa viitataan perusteina kantajan erityiselle oikeudelle vastustaa oikeusteitse sellaisia syytöksiä, jotka kohdistuvat ihmisryhmään tai yhteisöön, johon hän kuuluu?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

- 24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on tarkasteltava yhdessä, pääasiallisesti, onko asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohtaa tulkittava siten, että sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa on sellaisen henkilön intressien keskus, joka väittää, että hänen henkilöoikeuksiaan on loukattu internetsivustolla julkaistulla sisällöllä, on toimivalta käsitellä kyseisen henkilön nostama koko väitettyä vahinkoa koskeva korvauskanne ainoastaan siinä tapauksessa, että tämä henkilö voidaan julkaistun sisällön perusteella joko suoraan tai välillisesti henkilökohtaisesti yksilöidä.
- 25 Kuten asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 4 ja 15 perustelukappaleesta ilmenee, asetuksella pyritään yhtenäistämään tuomioistuimen toimivaltaa siviili- ja kauppaoikeudellisissa asioissa koskevat säännöt sellaisilla toimivaltasäännöillä, joiden ennustettavuus on hyvä. Kyseisellä asetuksella tavoitellaan näin ollen oikeusvarmuutta vahvistamalla unioniin sijoittautuneiden henkilöiden oikeussuojaa siten, että kantaja kykenee vaivattomasti yksilöimään sen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi hän voi saattaa asiansa, ja vastaaja kykenee kohtuullisesti ennakoimaan, missä tuomioistuimessa häntä vastaan voidaan nostaa kanne (tuomio 4.10.2018, Feniks, C-337/17, EU:C:2018:805, 34 kohta).
- 26 Asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohdassa säädettyä sääntöä erityisestä toimivallasta sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa on tulkittava suppeasti, koska se on poikkeus kyseisen asetuksen 4 artiklassa säädettyyn toimivaltaan eli sen jäsenvaltion tuomioistuinten toimivaltaan, jonka alueella vastaajalla on kotipaikka, mikä muodostaa yleisen säännön (ks. vastaavasti tuomio 8.5.2019, Kerr, C-25/18, EU:C:2019:376, 21 ja 22 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 27 Tämä erityistä toimivaltaa koskeva sääntö perustuu riita-asian ja sen paikkakunnan tuomioistuinten, missä vahinko sattui tai saattaa sattua, välisen erityisen läheisen liittymän olemassaoloon, minkä vuoksi on perusteltua antaa toimivalta näille tuomioistuimille hyvään lainkäyttöön ja prosessin asianmukaiseen järjestämiseen liittyvien syiden perusteella (tuomio 17.10.2017, Bolagsupplysningen ja Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, 26 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 28 Kuten asetuksen N:o 1215/2012 johdanto-osan 16 perustelukappaleessa, joka on otettava huomioon tulkittaessa kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohtaa, muistutetaan, tuomioistuimen ja riita-asian läheisellä liittymällä olisi taattava oikeusvarmuus ja vältettävä mahdollisuus siitä, että vastaaja haastetaan sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimeen, johon hän ei kohtuudella ole voinut odottaa joutuvansa, ja tämä seikka on tärkeä erityisesti silloin, kun riita-asia koskee sopimukseen

- perustumattomia velvoitteita, jotka johtuvat yksityisyyden ja henkilöoikeuksien loukkauksesta, esimerkiksi kunnianloukkauksesta (tuomio 17.10.2017, Bolagsupplysningen ja Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, 28 kohta)
- 29 Lisäksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseisessä säännöksessä tarkoitettulla ilmaisulla ”paikkakunta, missä vahinko sattui tai saattaa sattua” tarkoitetaan yhtä hyvin kausaaliyhteydessä olevan tapahtuman paikkaa kuin vahingon ilmenemispaikkaa, koska kumpikin niistä voi tapauksen mukaan osoittautua erityisen hyödylliseksi todistelun ja oikeudenkäyntimenettelyn järjestämisen kannalta (tuomio 17.10.2017, Bolagsupplysningen ja Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 30 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii mahdollisuutta todeta olevansa toimivaltainen väitetyn vahingon ilmenemispaikan perusteella pääasiassa kyseessä olevan kaltaisissa olosuhteissa.
- 31 Unionin tuomioistuin on todennut juuri internetiä koskevassa asiayhteydessä, että kun henkilöoikeuksia väitetään loukatun internetsivustolla julkaistulla sisällöllä, henkilö, joka katsoo oikeuksiaan loukatun, voi nostaa koko vahinkoa koskevan korvauskanteen sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä hänen intressiensä keskus sijaitsee (tuomio 17.10.2017, Bolagsupplysningen ja Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, 32 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 32 Unionin tuomioistuin on tässä yhteydessä täsmentänyt, että kyseinen mahdollisuus nostaa kanne on perusteltavissa intressillä taata hyvä lainkäyttö eikä erityisesti kantajan suojaamisella (ks. vastaavasti tuomio 17.10.2017, Bolagsupplysningen ja Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, 38 kohta).
- 33 Asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohdassa säädetyllä säännöllä erityisestä toimivallasta sopimukseen perustumatonta vahingonkorvausta koskevassa asiassa ei nimittäin pyritä samaan tavoitteeseen kuin kyseisen asetuksen II luvun 3–5 jaksoon sisältyvillä toimivaltasäännöillä, joiden tarkoituksena on antaa heikommalle osapuolelle vahvempaa suojaa (tuomio 17.10.2017, Bolagsupplysningen ja Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, 39 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 34 Lisäksi asioissa, joissa annettiin 25.10.2011 tuomio eDate Advertising ym. (C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685) ja 17.10.2017 tuomio Bolagsupplysningen ja Ilsjan (C-194/16, EU:C:2017:766), unionin tuomioistuin katsoi, että sen paikkakunnan tuomioistuimen toimivaltaisuus, missä väitetyn vahingon kärsineen henkilön intressien keskus sijaitsee, on toimivaltasääntöjen ennustettavuutta koskevan tavoitteen mukaista vastaajan kannalta, koska loukkaavien tietojen levittäjällä on niiden internetissä julkaisemisen ajankohtana mahdollisuus tietää, missä tietojen kohteena olevien henkilöiden intressien keskuksat sijaitsevat, ja intressien keskuksen kriteerin ansiosta kantaja kykenee siten vaivattomasti yksilöimään sen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi hän voi saattaa asiansa, ja vastaaja kykenee kohtuullisesti ennakoimaan, missä tuomioistuimessa häntä vastaan voidaan nostaa kanne (tuomio 25.10.2011, eDate Advertising ym., C-509/09 ja C-161/10, EU:C:2011:685, 50 kohta ja tuomio 17.10.2017, Bolagsupplysningen ja Ilsjan, C-194/16, EU:C:2017:766, 35 kohta).
- 35 Näissä asioissa oli kyse tilanteista, joissa internetissä julkaistu sisältö koski suoraan niitä henkilöitä, joiden henkilöoikeuksia oli väitetysti loukattu, koska heidät mainittiin siinä nimeltä.
- 36 Toisin kuin mainituissa asioissa pääasiassa on kuitenkin kyse tilanteesta, jossa Mittelbayerischer Verlagin internetsivustolla julkaistu sisältö ei koske – kuten ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa – millään tavoin suoraan eikä välillisesti henkilöä, joka katsoo, että hänen

- henkilöoikeuksiaan on loukattu kyseisellä sisällöllä, ja näin on myös siinä tapauksessa, että tätä sisältöä tulkittaisiin mahdollisimman laajasti. Kyseinen henkilö on nimittäin perustanut vaatimuksensa siihen, että hänen kansallista identiteettiänsä ja kansallista omanarvontuntoaan on loukattu, mikä väitetyesti johtuu ilmauksen ”puolalainen Treblinkan tuhoamisleiri” käyttämisestä.
- 37 Se seikka, että sen paikkakunnan tuomioistuimelle, jossa kyseisen henkilön intressien keskus sijaitsee, annettaisiin toimivalta ratkaista tämän henkilön nostama koko väitettyä vahinkoa koskeva kanne, kun henkilöä ei ole mainittu nimeltä eikä välillisesti yksilöity henkilökohtaisesti kyseisessä sisällössä, heikentäisi asetuksessa N:o 1215/2012 säädettyjen toimivaltasääntöjen ennustettavuutta sekä oikeusvarmuutta, joka kyseisellä asetuksella pyritään takaamaan erityisesti kyseessä olevan sisällön levittäjän suhteen.
- 38 Sisällön levittäjä ei nimittäin voi kohtuudella ennakoida, että tätä vastaan nostetaan kanne kyseisissä tuomioistuimissa, koska se ei voi tietää sillä hetkellä, kun se julkaisee sisällön internetissä, missä sellaisten henkilöiden intressien keskuksat sijaitsevat, joita kyseinen sisältö ei millään tavoin koske.
- 39 Päinvastainen tulkinta johtaisi siihen, että mahdollisia toimivaltaperusteita olisi useita, mikä vaikuttaisi myös asetuksessa N:o 1215/2012 säädettyjen toimivaltasääntöjen ennakoitavuuteen ja heikentäisi siten myös kyseisen asetuksen perustana olevaa oikeusvarmuutta (ks. analogisesti tuomio 13.7.2006, Roche Nederland ym., C-539/03, EU:C:2006:458, 37 kohta).
- 40 Sen lisäksi, että vastaajan oikeuspaikan toimivaltaisuutta koskevasta periaatteesta tehtävien poikkeusten on oltava poikkeuksellisia ja niitä on tulkittava suppeasti (tuomio 31.1.2018, Hofsoe, C-106/17, EU:C:2018:50, 40 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen), asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohdan sellainen tulkinta, jonka mukaan pääasiassa kyseessä olevan kaltaisessa tilanteessa sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa on sellaisen henkilön intressien keskus, joka väittää, että hänen henkilöoikeuksiaan on loukattu internetsivustolla julkaistulla sisällöllä, on toimivalta käsitellä kyseisen henkilön nostama koko väitettyä vahinkoa koskeva kanne, olisi ristiriidassa kyseisessä säännöksessä säädetyn erityistä toimivaltaa koskevan säännön perustan kanssa, jonka mukaan riita-asian ja kyseisessä säännössä, jolla – kuten tämän tuomion 28 kohdassa on muistutettu – pyritään takaamaan oikeusvarmuus ja välttämään se, että henkilöoikeuksien loukkaukseen väitetyesti syyllistynyt haastetaan sellaisen jäsenvaltion tuomioistuimeen, johon hän ei kohtuudella ole voinut odottaa joutuvansa, tarkoitettujen tuomioistuinten välillä on oltava erityisen läheinen liittyminen.
- 41 Näin ollen kyseisen asetuksen 4 artiklan 1 kohdassa säädetystä periaatteesta, jonka mukaan toimivalta annetaan pääsääntöisesti sen jäsenvaltion tuomioistuimille, jonka alueella vastaajalla on kotipaikka, voidaan kyseisen asetuksen 7 artiklan 2 alakohdan nojalla poiketa ainoastaan silloin, kun mainittu liittyminen on olemassa.
- 42 Jotta asetuksella N:o 1215/2012 tavoiteltu toimivaltasääntöjen ennustettavuus ja oikeusvarmuus voidaan saavuttaa, mainitun liittymän on siinä tapauksessa, että henkilö väittää, että hänen henkilöoikeuksiaan on loukattu internetissä julkaistulla sisällöllä, perustuttava objektiivisiin ja todennettavissa oleviin seikkoihin, joiden perusteella henkilö voidaan joko suoraan tai välillisesti henkilökohtaisesti yksilöidä, eikä ainoastaan subjektiivisiin seikkoihin, jotka liittyvät yksinomaan henkilön omaan sensitiivisyyteen.

- 43 Myöskään sillä, että henkilö kuuluu ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäisessä kysymyksessä tarkoitetun kaltaiseen laajaan yksilöitävissä olevaan ryhmään, ei voida saavuttaa kyseisiä toimivaltasääntöjen ennustettavuutta ja oikeusvarmuutta koskevia tavoitteita, koska tällaisen ryhmän jäsenten intressien keskus saattaa olla missä tahansa unionin jäsenvaltiossa.
- 44 Nyt käsiteltävässä asiassa on selvää, ettei SM:ää ole henkilökohtaisesti yksilöity suoraan sen paremmin kuin välillisestikään Mittelbayerischer Verlagin internetsivustolla julkaisussa sisällössä, mutta hän katsoo, että hänen riitauttamansa ilmauksen käyttö kyseisessä sisällössä merkitsee hänen henkilöoikeuksiensa loukkaamista, kun otetaan huomioon, että hän on puolalainen.
- 45 Tällaisessa tilanteessa sen paikkakunnan tuomioistuimen, jossa henkilöoikeuksiin vetoavan henkilön intressien keskus sijaitsee, ja riita-asian väliltä puuttuu erityisen läheinen liittymä, joten kyseinen tuomioistuin ei ole toimivaltainen käsittelemään riita-asiaa asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohdan nojalla.
- 46 Kaiken edellä esitetyn perusteella esitettyihin kysymyksiin on vastattava, että asetuksen N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohtaa on tulkittava siten, että sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa on sellaisen henkilön intressien keskus, joka väittää, että hänen henkilöoikeuksiaan on loukattu internetsivustolla julkaistulla sisällöllä, on toimivalta käsitellä kyseisen henkilön nostama koko väitettyä vahinkoa koskeva korvauskanne ainoastaan siinä tapauksessa, että julkaistussa sisällössä on sellaisia objektiivisia ja todennettavissa olevia seikkoja, joiden perusteella tämä henkilö voidaan joko suoraan tai välillisesti henkilökohtaisesti yksilöidä.

Oikeudenkäyntikulut

- 47 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (ensimmäinen jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 12.12.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1215/2012 7 artiklan 2 alakohtaa on tulkittava siten, että sen paikkakunnan tuomioistuimella, jossa on sellaisen henkilön intressien keskus, joka väittää, että hänen henkilöoikeuksiaan on loukattu internetsivustolla julkaistulla sisällöllä, on toimivalta käsitellä kyseisen henkilön nostama koko väitettyä vahinkoa koskeva korvauskanne ainoastaan siinä tapauksessa, että julkaistussa sisällössä on sellaisia objektiivisia ja todennettavissa olevia seikkoja, joiden perusteella tämä henkilö voidaan joko suoraan tai välillisesti henkilökohtaisesti yksilöidä.

Allekirjoitukset